

Tillsynsvägledningsplan 2021-2023

Plan för tillsynsvägledning enligt 8 kap. 16 § plan- och byggförordningen (2011:338)

Titel: Tillsynsvägledningsplan 2021-2023

Utgiven av: Länsstyrelsen i Gotlands län

Diarienummer: 404-237-2021

Foto | omslagsbild: Mostphotos.

Tryckår: 2021

Rapporten finns att hämta i PDF-format på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/gotland

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Syfte och mål	4
Rättsliga utgångspunkter för tillsyn, tillsynsvägledning och tillsynsvägledningsplanen	5
11 kap. PBL.....	5
8 kap. PBF	6
Tillsyn av vissa bygglovsärenden vid länsstyrelsen i Gotlands län.....	8
Särskild tillsyn av vissa bygglovsärenden.....	8
Tillsynsvägledning vid länsstyrelsen i Gotlands län.....	9
Länsstyrelsens tillsynsvägledningsuppdrag	9
Ansvarsfördelning	9
Tidsåtgång för tillsynsvägledning	9
Formerna för tillsynsvägledning	9
Tillsynsvägledningsträffar	10
Planberedning.....	11
Nyhetsbrev	11
Former för arbetet med uppföljning och utvärdering	11
Program 2021-2023.....	13

Inledning

Av plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, framgår att länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna genom att ge råd och stöd i nämndens tillsynsarbete. Arbetet ska vara framåtsyftande och målet med tillsynsvägledningsarbetet är att stötta kommunerna så att deras arbete kan fungera på ett så enhetligt, effektivt och rättssäkert sätt som möjligt. Länsstyrelsen ska också följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete och på Boverkets begäran lämna uppgifter om byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.

Av PBF framgår också att länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, att planen ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras. Denna tillsynsvägledningsplan är avsedd att gälla för åren 2021–2023 och syftar till att redovisa hur Länsstyrelsen i Gotlands län kommer att arbeta med tillsynsvägledning inom plan- och byggområdet.

Syfte och mål

Syftet med tillsynsvägledningen är att skapa följsamhet mot PBL genom råd och stöd till miljö- och byggnämnden i deras tillsynsarbete samt möjlighet till återkommande uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet. Målet är att kvaliteten på miljö- och byggnämndens och regionfullmäktiges beslut enligt PBL ska öka med avseende på rättssäkerhet, effektivitet, formalia, tydlighet och ändamålsenlighet. Intentionen är att ge miljö- och byggnämnden den tillsynsvägledning som de själva uppger att de har behov av samt råd och stöd om sådana återkommande brister Länsstyrelsen uppmärksammat i besluten.

Kommunernas tillsyn inom byggområdet kan delas in i tre delar: förebyggande insatser, tillsynsbesök och ärenden initierade av allmänheten. Tyngdpunkten bör läggas på den förebyggande tillsynen, för att på sikt minska behovet av insatser inom de andra delarna.

Rättsliga utgångspunkter för tillsyn, tillsynsvägledning och tillsynsvägledningsplanen

11 kap. PBL

Bestämmelser om tillsyn finns i 11 kap. PBL och av 3 § framgår att tillsynen utövas av Regeringen, länsstyrelserna och Boverket samt av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna) och att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra.

Vidare ska en tillsynsmyndighet enligt 5 §, samma kapitel, pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

De ingripanden och påföljder som byggnadsnämnden kan använda sig av är enligt 11 kap. PBL i huvudsak förelägganden om att vidta olika åtgärder eller rättelser, förbud mot fortsatt arbete eller åtgärd eller att använda byggnadsverk, byte av funktionskontrollant eller kontrollansvarig samt att ta ut byggsanktionsavgifter.

Utdrag ur 11 kap PBL

[...]

3 § Tillsynen ska utövas av regeringen, länsstyrelsen och den eller de statliga myndigheter i övrigt som regeringen bestämmer och av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna).

Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra samt med sådana statliga och kommunala organ som fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

5 § En tillsynsmyndighet ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd enligt detta kapitel, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

[...]

12 § För ett visst geografiskt område får regeringen eller länsstyrelsen, om det finns särskilda skäl, besluta att det som enligt 10 och 11 §§ gäller för länsstyrelsens prövning av kommunens beslut också ska tillämpas i fråga om byggnadsnämndens beslut om lov eller förhandsbesked enligt 9 kap.

Om länsstyrelsen beslutar att överpröva ett lov eller förhandsbesked, får länsstyrelsen besluta att lovet eller förhandsbeskedet inte ska gälla förrän prövningen har avslutats.

[...]

8 kap. PBF

Boverket och Länsstyrelsen ska enligt PBF ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt PBL och PBF. Länsstyrelsen och Boverket ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen. Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

Vidare ska Boverket regelbundet sammanställa erfarenheterna från kommunens tillsynsarbete, och länsstyrelsens och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.

Utdrag ur 8 kap. PBF

[...]

13 § Boverket och länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt plan- och bygglagen (2010:900) och denna förordning på det sätt som närmare framgår av 14 och 15 §§. Myndigheterna ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen.

14 § Länsstyrelsen ska

- 1. ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete,*
- 2. följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete, och*
- 3. lämna uppgifter till Boverket om länsstyrelsens tillsynsvägledning och utvecklingen av byggnadsnämndens tillsynsarbete, om Boverket begär det.*

15 § Boverket ska ge tillsynsvägledning till

- 1. länsstyrelsen i plan- och byggfrågor, och*
- 2. byggnadsnämnden genom råd och stöd i dess tillsynsarbete.*

16 § Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning. Planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

17 § Boverket ska regelbundet sammanställa erfarenheterna från
1. kommunens tillsynsarbete, och
2. länsstyrelsens och verkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.
Sammanställningen ska lämnas till regeringen.

18 § Länsstyrelsen ska

1. följa upp byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och vid behov ge byggnadsnämnden råd och stöd, och

2. på Boverkets begäran lämna

a) uppgifter om byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, och

b) sådana redovisningar av detaljplaner och områdesbestämmelser samt av planeringsunderlag för regionplaner, översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser som behövs för att Boverket ska få kännedom om aktuella utvecklingstendenser inom verkets ansvarsområde.

[...]

Tillsyn av vissa bygglovsärenden vid länsstyrelsen i Gotlands län

Särskild tillsyn av vissa bygglovsärenden

Länsstyrelsen i Gotlands län har fattat beslut enligt 11 kap. 12 § och ska därmed för lovärenden och vissa åtgärder inom särskilt utpekade geografiska områden rörande Rute Furilden, Burs Burgen samt Visby innerstad, pröva kommunens beslut om lov eller förhandsbesked.

Antalet lovärenden som blir föremål för denna tillsyn går inte att förutse. Tillsynen sker efterhand som ärendena inkommer till Länsstyrelsen.

Tillsynsvägledning vid länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsens tillsynsvägledningssuppdrag

Länsstyrelsen ska enligt PBL och PBF:

- Ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete och följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete.
- Följa upp byggnadsnämndens tillämpning av PBL och vid behov ge byggnadsnämnden råd och stöd.

Som tidigare nämnts ska länsstyrelsen ha en plan för sin tillsynsvägledning. Det finns inget krav på att kommunerna ska ha en tillsynsvägledningsplan men det är lämpligt att länsstyrelsen verkar för att även de tar fram en sådan för att underlätta uppföljning och utvärdering av sin tillsyn.

Ansvarsfördelning

Länsstyrelsen Gotland ansvarar för tillsynsvägledning i länet enligt PBL och kan vid behov ta in extern kompetens i tillsynsvägledningen för att stödja Region Gotland i specifika delar.

Inom Länsstyrelsen i Gotlands län är ansvaret för tillsynsvägledning enligt PBL delat. Enheten för samordning och stöd har huvudansvar när det gäller tillsyn över bygglovsfrågor och enheten för samhälle och kulturmiljö när det gäller planfrågor. En jurist från enheten för samordning och stöd samt en samhällsplanerare på enheten för samhälle och kulturmiljö deltar tillsammans i det länsstyrelsegemensamma tillsynsätverket, de årliga tillsynsvägledningsträffarna med kommunen och är ansvariga för att de årliga enkäterna till Region Gotland skickas ut.

Tidsåtgång för tillsynsvägledning

Länsstyrelsen beräknar att enheten för samordning och stöd lägger ner ca 50 timmar per år för utbildning, stöd och rådgivning inom VÄS (verksamhets- och ärendestruktur) 4048 och 4049 till byggnadsnämnden och byggenheten. Motsvarande tid för enheten för samhälle och kulturmiljö för utbildning, stöd och rådgivning inom VÄS 4048 och 4049 till byggnadsnämnden och planenheten är ca 50 timmar.

Formerna för tillsynsvägledning

Länsstyrelserna har utarbetat gemensamma arbetsformer genom samhällsbyggnadsätverket och skapat en expertgrupp med ett tillhörande

handläggarnätverk för tillsynsvägledning. Nätverket samverkar med Boverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Nätverket utarbetar länsstyrelsegemensamma enkäter som skickas ut till kommunerna två gånger om året, bistår i arbetet med vägledningmaterial till kommunerna samt anordnar länsstyrelseintern kompetensutveckling inom området.

Länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning kommer de närmaste åren att innebära:

- Utbildning med extern utbildare vid behov och efterfrågan
- Tillsynsvägledningsträffar med tjänstemän från byggenheten 2 ggr/år och tillsynsvägledningsträffar 2 ggr/år med tjänstemän från planenheten
- Tillsynsvägledningsträff med byggnadsnämnden (politiker och tjänstemän) en gång/år
- Utskick av enkät del A
- Utskick av enkät del B + C
- Sammanställa och kommunicera resultatet av enkätundersökningarna
- Enskild vägledning via telefon eller e-post (ej i enskilda ärenden)
- Möjlighet till planberedning
- Information på hemsidan
- Uppmärksamma miljö- och byggnämnden på viktiga förändringar inom PBL och nya rättsfall
- Följa upp och utvärdera miljö- och byggnämndens tillsynsarbete
- Tipsa om Boverkets webbseminarier
- Tipsa om Boverkets PBL kunskapsbank
- Förmedla information och vid behov anordna träffar med andra statliga myndigheter
- Fortsatt samverkan mellan länsstyrelserna, genom länsstyrelsegemensamma nätverk, inom tillsynsvägledning
- Fortsatt samarbete och samverkan med Boverket och SKR

Tillsynsvägledningsträffar

Länsstyrelsen kallar till tillsynsvägledningsträffar med byggenheten två gånger per år, vanligtvis vår och höst. Region Gotland får komma med förslag på vilka ämnen som ska diskuteras på träffen och en gemensam dagordning sätts upp. Då behoven mellan tjänstemän och politiker varierar anordnas både gemensamma och uppdelade tillsynsvägledningar. Vid behov och beroende på innehåll kan även planenheten kallas till träffen. Länsstyrelsen ansvarar för att underlag och eventuella anteckningar delges samtliga deltagare efter genomförd träff.

Till vägledningen för planenheten kallar Länsstyrelsen till en träff per termin. Vid träffarna diskuteras pågående och kommande planuppdrag, förändringar i lagstiftning samt eventuella nya planeringsunderlag. Planenheten får lämna förslag på ärenden till dagordningen som sätts upp gemensamt. Länsstyrelsen ansvarar för att underlag och eventuella anteckningar delges samtliga deltagare efter genomförd träff.

Länsstyrelsen är positiv till samverkan med andra län och länsstyrelser i landet, vilket kan innebära att tillsynsvägledningsträffarna genomförs tillsammans med annan/andra kommuner och/eller länsstyrelser.

Planberedning

För att möjliggöra en tidig dialog där Länsstyrelsen kan inneha sin rådgivande roll erbjuder länsstyrelsen en planberedning där Region Gotlands planhandläggare bereds möjlighet att sända in utkast till planförslag, frågeställningar och funderingar för hantering av Länsstyrelsen. Syftet med planberedningen är att kommunen och Länsstyrelsen skaffar sig en gemensam lägesbild tidigt i planprocessen där den tidiga dialogen skapar ömsesidig förståelse och leder till smidigare samarbeten för att möjliggöra lämpliga avvägningar vid planläggning av mark- och vatten. Planberedningen omfattar endast dialog mellan Länsstyrelsen och Region Gotland och Region Gotland ansvarar för att anmäla behov av planberedning.

Nyhetsbrev

För att möjliggöra smidig delgivning av viktiga förändringar inom PBL och nya rättsfall, tipsa om Boverkets webbseminarier och PBL kunskapsbank samt förmedla information om konferenser och/eller träffar med andra statliga myndigheter skickar Länsstyrelsen vid behov ut nyhetsbrev till Regionens bygg- och/eller planfunktion.

Former för arbetet med uppföljning och utvärdering

Länsstyrelserna fick i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att i samverkan med Boverket ta fram förslag till gemensamma arbetsformer för länsstyrelsernas uppgifter med uppföljning och utvärdering vad gäller arbetet med tillsyn, tillsynsvägledning och tillämpning inom PBL-området.

Arbetsformerna som togs fram i samband med uppdraget, bygger på en årscykel med ett tillsynsvägledningsår som börjar den 1 juli och slutar 30 juni året därefter, samt en enkät i tre delar som tas fram av länsstyrelsen i samverkan med Boverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som skickas ut till kommunerna vid två tillfällen.

Frågorna i enkäterna berör byggnadsnämndernas tillsynsrelaterade arbete enligt plan- och bygglagstiftningen och skickas genom respektive länsstyrelse till landets alla kommuner. I enkäterna ska byggnadsnämnderna bland annat svara på vad de vill ha vägledning om i sitt tillsynsarbete och på vilket sätt tillsynsvägledningen bör förmedlas.

Enkätens B- och C-del (som innehåller kvalitativa frågor om byggnadsnämndens tillsynsarbete där del B är en temadel utifrån konstaterat behov eller regleringsbrev och del C är en regionalt anpassad del) skickas ut i slutet av sommaren, medan A-delen (som innehåller kvantitativa frågor) skickas ut i slutet av året. När länsstyrelsen har sammanställt och analyserats svaren så skickas dessa till Boverket, som i sin tur sammanställer dels erfarenheterna från kommunernas tillsynsarbete men också länsstyrelsernas och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning och lämnar dessa uppgifter till regeringen.

Redovisningen görs genom plan- och byggenkäten som Boverket skickar ut till alla länsstyrelser och som besvaras i januari varje år.

Program 2021 - 2023

Månad	Aktivitet	Målgrupp
Januari	Redovisning till Boverket, genom plan- och byggenkäten	Länsstyrelsen
Mars	Medverkan i tillsynsnätverksträff internt	Länsstyrelsen
April/maj	Vårens tillsynsvägledningsträff Tema enligt de behov och önskemål som byggnadsnämnden lyft, alternativt enligt nya lagar eller ändringar som skett (Även återkoppling av kommunens svar på A-enkäten)	Region Gotland
Maj	Medverkan i plan- och bostadsdagarna Internt	Länsstyrelsen
Augusti	Utskick av enkät B+C (Kvalitativ enkät, med tema enligt årets RB)	Region Gotland
September	Medverkan i tillsynsnätverksträff internt	Länsstyrelsen
Oktober/november	Höstens tillsynsvägledningsträff Tema enligt de behov och önskemål som byggnadsnämnderna i länet lyft, alternativt enligt nya lagar eller ändringar som skett (Även återkoppling av kommunernas svar på B+C-enkäten och avstämning inför kommande års aktiviteter)	Region Gotland
December	Utskick av enkät A (Kvantitativ enkät)	Region Gotland

Denna plan för tillsynsvägledning är översiktlig och syftar till att ange huvuddragen för den planerade tillsynsvägledning de kommande tre åren. Planen kan som angetts ovan, vid behov revideras, med utgångspunkt från de erfarenheter som Länsstyrelsen samlat på sig under året och utifrån eventuella regeländringar inom området. Det kan uppstå behov och önskemål av oplanerade aktiviteter mm. Det kommer Länsstyrelsen också att ha beredskap för.

Kontakta oss

Länsstyrelsen i Gotlands län

621 85 VISBY

Besöksadress: Visborgsallén 4

Telefon: 010-223 90 00

E-post: gotland@lansstyrelsen.se